

Моніторинг російського інформаційного простору

23.10 – 30.10.2025

I. Російський ВПК

1. Загальний стан ВПК РФ

- i. *Стагнація виробництва у військово-промисловому комплексі РФ після трирічного зростання¹*

Після майже трьох років стабільного двозначного зростання оборонне виробництво в Росії демонструє спад. За даними Росстату, у вересні 2025 року галузі, пов'язані з ВПК, уперше з початку війни перейшли до стагнації або скорочення. Виробництво готових металевих виробів, яке раніше зростало на понад 20–30% щороку, знизилось на 1,6% у річному вимірі. Випуск «інших транспортних засобів» (танки, БМП) уповільнився із 61,2% у серпні до 6% у вересні.

Причиною називають проблеми з державним бюджетом: падіння доходів від експорту сировини на 21% і дефіцит, який у п'ять разів перевищує початкові розрахунки. За оцінкою Альфа-банку, це може бути ознакою початку скорочення державних витрат, що призведе до «переохолодження» економіки. Уже в січні–серпні ВВП РФ знизився на 0,6%, а річне зростання фактично зупинилося — лише 0,4% у липні й серпні.

- ii. *Бюджет-2026 РФ: оборонні витрати 12,9 трлн рублів, дефіцит 1,6% ВВП, фінансування через внутрішні позики²*

Бюджет РФ на 2026 рік ухвалено в першому читанні як соціально-оборонний, із помірним дефіцитом 1,6% ВВП (3,8 трлн руб.). Доходи становитимуть 40,3 трлн руб. (+8,6%), видатки — 44,1 трлн (+3%). Найбільша стаття — «національна оборона» — 12,9

¹ <https://vesti.az/v-mire/proizvodstvo-na-voennyx-zavodax-v-rossii-idet-na-spad-562461>

² <https://www.kommersant.ru/doc/8140944>

трлн руб., або 29% бюджету (ще 3,9 трлн — на безпеку та правоохоронну діяльність). Основне фінансування планують за рахунок внутрішніх позик (4 трлн руб.) і частково коштів ФНБ. Зростання оборонних витрат відбувається на тлі уповільнення економіки (прогноз ВВП +1,3%) та завершення активної фази бюджетного стимулювання.

iii. В'єтнам укладає таємну угоду з РФ на 8 млрд дол. щодо закупівлі літаків і систем РЕБ³

The New York Times оприлюднила розслідування, згідно з яким В'єтнам таємно закуповує озброєння у Росії, попри міжнародні санкції. Журналісти проаналізували понад 1000 документів корпорації «Ростех», зламаних хакерами, і виявили масштабну угоду на суму близько 8 млрд доларів.

За даними видання, В'єтнам планує придбати 40 нових винищувачів і дев'ять систем радіоелектронної боротьби для літаків Су-35. У документах також фігурують 26 комплектів компонентів для мобільних наземних систем, здатних створювати перешкоди для ракет із радіолокаційним наведенням. Їхня поставка запланована на 2025 рік на суму майже 190 млн доларів.

Розрахунки здійснюються через посередницькі компанії, щоб обійти санкції проти Росії, через що «Ростех» фіксує затримки з платежами.

iv. Модернізація ядерної тріади РФ для протидії системам спостереження на базі ШІ⁴

За оцінками експертів, у найближчі десять років Росія планує глибоку модернізацію своєї ядерної тріади, щоб приховати її від розвідувальних систем НАТО, зокрема тих, що використовують штучний інтелект. При цьому Москва вважає себе лідером у галузі гіперзвукових технологій, випереджаючи конкурентів на 5–10 років.

³ <https://www.unian.net/weapons/rossiyskoe-oruzhie-vetnam-tayno-zakupaet-vooruzhenie-u-moskvy-13176864.html>

⁴ <https://runews24.ru/politics/23/10/2025/rossiya-planiruet-modernizacziyu-svoej-yadernoj-triadyi-iz-za-ii>

2. Війна майбутнього

і. Безпілотні наземні платформи: від локальних місій до системного розгортання⁵

Україна переходить від поодинокого застосування безпілотних наземних платформ (UGV) до інтегрованої системи логістики, CASEVAC і технічного забезпечення. Прикладом є THeMIS від Milrem Robotics, яка використовується для перевезення вантажів, евакуації поранених і виконання інженерних завдань. Система MIFIK забезпечує автономну навігацію, супровід, обхід перешкод і повернення на базу, що зменшує навантаження на особовий склад.

Безпілотні наземні системи формують нові ринкові ніші — навчання, РЕБ-стійкі навігаційні рішення, middleware, кіберзахист, зарядні станції. Масштабування до сотень платформ у 2025–2026 роках потребуватиме розгортання сервісних хабів, систем управління життєвим циклом і спільних стандартів даних у рамках kill-web.

3. Підприємства ВПК РФ

і. Атака дронами на ЗАТО Озерный: пошкоджено район біля заводу «Спецтехника»⁶

У ніч перед 24 жовтня українські безпілотники атакували закрите адміністративно-територіальне утворення Озерний у Тверській області РФ, за 180 км від Твері. Це місто є місцем дислокації 7-ї гвардійської Режицької ракетної дивізії (в/ч 14245) РВСН і розташуванням оборонного підприємства ОАО «Спецтехника».

Підприємство виконує державні оборонні замовлення — виробляє, ремонтує та обслуговує військову техніку й компоненти для Міноборони РФ і інших силових структур. Крім того, завод випускає заправні засоби, системи термостатування та допоміжну техніку для ракетних з'єднань і військ повітряно-космічної оборони, включно з потребами «Роскосмоса».

⁵ <https://novyny.live/ru/context/post/robotizovana-logistika-trimaietsia-na-servisi-i-integratsiyi-290636/>

⁶ <https://korrespondent.net/world/russia/4826827-drony-atakovaly-zakrytyi-horod-v-rf-hde-bazyruetsia-dyvvyzia-y-voennyi-zavod>

4. Зброя, технології та інше

- i. *РФ замовила 32 крилаті ракети "Изделие 506" для заміни Х-101 (337 млн ₴ за одиницю, постачання до 2026)*⁷

РФ за закупочними документами замовила дві партії по 16 крилатих ракет повітряного базування "Изделие 506", які мають замінити ракети Х-101; постачання очікується до 2026 року. Публічного оголошення про прийняття на озброєння від відомств поки немає.

Ракети замовлялися в компоновці для бойових частин як звичайного, так і спеціального (ядерного) призначення. Вартість однієї одиниці оцінюється в 337 млн рублів (~4,2 млн дол.).

Головний підрядник — проектно-конструкторське бюро "Радуга", яке серійно постачає Х-101. Передбачено довоозброєння модернізованих бомбардувальників Ту-160М із відповідними конструктивними змінами бомбового відсіку; саме Ту-160 (модернізований) планується носієм. Існували плани випробувань із новим озброєнням у 2025 році.

- ii. *РФ почала серійне застосування реактивних КАБів дальністю до 200 км, оснащених китайськими двигунами*⁸

24 жовтня російські війська вперше застосували новий тип керованих авіабомб — реактивні КАБи — по тилкових містах України, зокрема в напрямку Одеси — нова модель, імовірно під індексом УМПБ-5Р або «Гром-1/Е1». Це модернізовані авіабомби з універсальним модулем планування та корекції (УМПК), який забезпечує навігацію та подолання РЕБ, і додатковим реактивним двигуном, що подвоює дальність застосування — до 150–200 км.

Фото уламків засвідчили використання китайського реактивного двигуна Swiwin SW800, який Росія закуповує на цивільному ринку (вартість — 15–17 тис. доларів). Завдяки цим компонентам РФ налагодила масштабне виробництво нових авіабомб, поєднуючи залишки радянських ФАБів і сучасні модулі управління. Таке озброєння створює серйозну загрозу для тилкових міст.

⁷ <https://www.unian.net/weapons/krylatye-rakety-rf-rossiya-zakupila-sekretnoe-vooruzhenie-13173183.html>

⁸ <https://www.bbc.com/russian/articles/cddre15ep7zo>

iii. Експерти: російський «Буревестник» із ядерним двигуном технічно можливий, але стратегічно малозначущий

26 жовтня 2025 року РФ оголосила про успішне випробування крилатої ракети «Буревестник» із ядерним двигуном, яка нібито пролетіла 14 тис. км за 15 годин. Пуск був зафіксований Норвегією з архіпелагу Нова Земля. Це перше офіційно підтверджене випробування після багаторічних заяв Кремля про розробку «зброї необмеженої дальності».

Експерти (Ніколай Соков, Павел Подвіг) вважають, що Росії вдалося частково вирішити головну проблему — мінімізацію радіоактивного вихлопу ядерного реактора, який нагріває повітря для тяги. Ймовірно, двигун створений «Росатомом» і не залишає значного забруднення під час польоту. Це складна, але технічно здійсненна інженерна задача.

Основні характеристики: практично необмежена дальність польоту, тривалий час у повітрі, можливість удару з непередбачуваного напрямку. Однак швидкість оцінюється у межах сотень км/год, що робить ракету вразливою для сучасних систем ППО або винищувачів. Потужність бойової частини — кількасот кілограмів, у кілька разів вища за ядерні бомби Хіросіми й Нагасакі.

Недоліки: висока вартість виробництва, невелика кількість можливих пускових установок (ймовірно, район Вологди-20), обмежене бойове застосування через тривалість підготовки та ризики аварій. За оцінкою експертів, «Буревестник» не змінює стратегічного балансу між США і РФ, а є радше елементом політичного демонстрування — відповіддю на розбудову ПРО США та фон для ядерних навчань і санкційного тиску.

II. Імпортозаміщення

1. Імпортозаміщення в авіації

і. Плани щодо виробництва імпортозаміщених літаків⁹

"Ростех" до 2030 року розраховує наростити серійне виробництво літаків MC-21 до 36 штук на рік, а також випускати по 20 одиниць імпортозамінних SJ-100, по 20 - Іл-114-300, від 10 до 20 Ту-214, повідомив глава корпорації Сергій Чemezov.

ii. Другий MC-21 із російських комплектуючих здійснив перший політ¹⁰

У Росії вперше підняли в повітря другий дослідний зразок літака MC-21, повністю оснащений російськими системами та агрегатами. Політ тривав 50 хвилин на висоті до 3,5 км; усі системи працювали штатно. Літак приєднується до програми сертифікаційних випробувань разом із попереднім дослідним зразком, який уперше літав у квітні 2025 року. Проєкт реалізується підприємствами ГК «Ростех» у межах програми імпортозаміщення авіаційних комплектуючих.

2. Імпортозаміщення в автомобілебудуванні

і. ОСК представила імпортозамінну амфібійну машину для МНС і цивільних служб¹¹

На петербурзькому майданчику Об'єднаної суднобудівної корпорації (ОСК) представлено дослідний зразок багатоцільової самоходної машини-амфібії, створеної як заміна шведській техніці, постачання якої до РФ припинено. Розробку виконав КМЗ ОСК; на проєкт і конструкторську документацію витрачено близько 20 млн рублів, серійне виробництво планується з 2027 року. Машина призначена для роботи на суші, воді та в прибережній зоні, основні замовники — оператори комунальних служб і пошуково-рятувальні підрозділи МНС Санкт-Петербурга.

⁹ <https://t.me/bbbreaking/218030>

¹⁰ https://t.me/news_engineering/16215

¹¹ https://t.me/news_engineering/16205

3. Імпортозаміщення в суднобудуванні

- i. Росія стимулює суднобудівні верфі до імпортозаміщення — акцент на вітчизняне обладнання замість китайського¹²*

Мінпромторг РФ готує оновлення постанови №719, що регламентує рівень локалізації у суднобудуванні. Кількість позицій судового обладнання, за яке нараховуються «бали російського походження», збільшиться з 253 до 390, а мінімальні вимоги для суден у програмах держпідтримки зростуть до 3400 балів після 2027 року.

З 2026 року верфі зможуть отримувати компенсацію до 20% вартості судна при використанні російського обладнання — загальний обсяг фінансування становитиме 4,4 млрд рублів. Також планується розширення переліку комплектуючих, обов'язкових для російського виробництва.

Мета ініціативи — зменшити залежність від китайських постачальників, які наразі домінують у галузі (155 із 255 зареєстрованих компаній). Водночас експерти попереджають: російські вироби залишаються дорожчими, а ризик появи «псевдоросійської» продукції з китайських компонентів зростає.

- ii. Криголами «Ленинград» і «Чукотка» оснащують російськими системами життєзабезпечення¹³*

На Балтійському заводі (ОСК) атомні льодоколи «Ленинград» і «Чукотка» отримають повністю російські системи життєзабезпечення, що замінили імпортне обладнання.

4. Імпортозаміщення в ІТ та пов'язаних сферах

- i. Нестача коштів і кадрів гальмує імпортозаміщення софту в промисловості РФ¹⁴*

Перехід російських підприємств на вітчизняне програмне забезпечення просувається повільно через нестачу фінансування, кваліфікованих розробників і довіри до місцевих продуктів. Лише 56% компаній будівельного сектору готові продовжити курс на імпортозаміщення, решта очікує повернення західних рішень. За оцінками експертів, для створення російського аналога SAP необхідно щонайменше п'ять років, 300 млн доларів і 100 тис.

¹² <https://mashnews.ru/kitaj-podvinut-dengami-i-ballami-verfyam-dadut-novyie-stimulyi-k-importozameshheniyu.html>

¹³ https://t.me/news_engineering/16222

¹⁴ https://t.me/news_engineering/16234

розробників. Хоча частка впровадження ТІМ-рішень у РФ зросла з 18% до 41% за два роки, темпи розвитку залишаються обмеженими через високу складність технологій і відсутність комплексної державної програми підтримки.

5. Імпортозаміщення у високотехнологічних матеріалах

і. РФ налагодила випуск маскувальної тканини та каталізаторів повного циклу

Російська компанія «ВМ-Технологии» запустила у Йошкар-Олі промислове виробництво екрануючої тканини, що приховує пілоту й техніку від тепловізорів. Технологія заснована на вакуумній іонно-плазмовій металізації волокон із ефективністю розсіювання тепла 98%. Виробництво повністю локалізоване, використовує лише російські комплектуючі й має потужність до 100 тис. м² тканини на місяць. Продукція вже два роки постачається до спецпідрозділів.

У Тутасьєві (Ярославська область) запущено новий завод із виробництва вітчизняних алюмооксидних каталізаторів і адсорбентів повного циклу. Проєкт реалізовано за участю ВЭБ.РФ. Продукція підприємства призначена для нафтопереробних, нафтохімічних, металургійних і газопереробних заводів, що має зменшити залежність РФ від імпортової сировини.

III. Машинобудування

1. Проблеми у російському машинобудуванні

і. На 25% китайські виробники робототехніки збільшили поставки своєї продукції до Росії в січні-вересні¹⁵

За дев'ять місяців з Китаю до Росії поставили 3,2 тис. роботів, що приблизно на 25% вище, ніж за аналогічний період минулого року. Згідно з даними Головного митного управління КНР, за вартістю поставки зросли приблизно на 8%, до \$67,8 млн.

За цими ж даними, було поставлено тільки два медичних роботи, а все інше - промислові та технічні (зварювальні, фарбувальні). Трохи раніше вітчизняні промисловці скаржилися, що з поставками обладнання з КНР виникають серйозні проблеми.

¹⁵ https://t.me/mash_tech/5386

ii. У 2026 році випустять тільки два MC-21¹⁶

До кінця 2026 року ОАК (Ростех) розраховує випустити всього два серійних літаки MC-21, а після, до 2030 року, планується випускати по 36 літаків на рік. І плани виробництва, про які розповів гендиректор держкорпорації Сергій Чемезов, сильно відрізняються від закладених у Комплексній програмі розвитку цивільної авіації.

Згідно з версією документа від 4 травня 2024 року, до 2030 року в строю мали з'явитися 270 літаків MC-21:

- 9 у 2025 році;
- 31 у 2026 році;
- 36 у 2027 році;
- 50 у 2028 році;
- і по 72 з 2029 року.

Сертифікація літаків Іл-114, Superjet-New завершиться в 2026 році, хоча раніше сертифікація обох моделей літаків очікувалася до кінця поточного року. Середньомагістральний літак MC-21, за словами Чемезова, буде сертифікований до кінця 2026 року.

2. Російські плани у машинобудуванні

i. SJ-100 будуть випускати разом з індійцями¹⁷

ОАК та індійська Hindustan Aeronautics Limited уклали меморандум про виробництво SJ-100, про що повідомила сама HAL у своїх соціальних мережах. І як повідомляється, це стане першим проектом повноцінного виробництва великих комерційних пасажирських літаків в Індії.

Ще на авіасалоні Aero India 2023 в Бангалорі колишній глава ОАК Юрій Слюсар повідомляв, що вивчається можливість організувати на потужностях держкорпорації HAL випуск базової версії SJ-100, сертифікованої в Європі.

¹⁶ https://t.me/mash_tech/5396

¹⁷ https://t.me/mash_tech/5406

3. Російські машинобудівні підприємства

- i. *Фонд сприяння інноваціям (ФІІ) спільно з Мінпромторгом Росії обрав переможців конкурсу «Розвиток-Верстатобудування»¹⁸*

Фонд сприяння інноваціям (ФІІ) спільно з Мінпромторгом Росії обрав переможців конкурсу «Розвиток-Верстатобудування», який проводиться за національним проектом «Засоби виробництва та автоматизації». Максимальна сума гранту для кожного переможця становить 30 млн рублів. Мета конкурсу — підтримка малих підприємств, які розробляють і виробляють верстати. Кращі з цих машин будуть використовувати на промислових підприємствах країни. Участь у конкурсі «Розвиток-Верстатобудування» дає виробникам шанс випустити і впровадити свої розробки в промисловість.

Переможцями стали: «Семат», «Ростокс-Н», «Іксвельд», «ЦИФ МДУ імені М. В. Ломоносова», «Нові адитивні технології», «ПК МІОН», «Інженерсервіс», «Пікасо 3Д», «Грін Тулс» і «Альфа Інжиніринг».

- ii. *КАМАЗ переходить на повний робочий тиждень¹⁹*

Компанія повернеться до звичайного п'ятиденного графіку роботи після листопадових федеральних і республіканських свят.

Рішення про скасування наказу про неповний робочий тиждень з 10 листопада генеральний директор компанії Сергій Когогін прийняв за результатами засідання фінкомітету, на якому розглядалися питання забезпеченості виробництва замовленнями і графік роботи на листопад

Також були розглянуті перспективи грудня. За попередньою оцінкою, в грудні теж буде п'ятиденка. Однак остаточне рішення про графік роботи в грудні традиційно буде прийнято на фінкомітеті в кінці листопада після оцінки перспектив завантаження виробництва.

На зустрічі з прем'єр-міністром Михайлом Мішустінім Сергій Когогін повідомив, що за підсумками 2025 року продажі вантажних автомобілів на внутрішньому ринку прогнозуються на рівні близько 50 тис. одиниць. Частка КАМАЗу в порівнянні з 2024 роком зросла вдвічі і становить 34%. Згідно з прогнозом, експорт в поточному році зростає на 10%.

¹⁸ https://t.me/ritm_magazine/930

¹⁹ <https://mashnews.ru/kamaz-perexodit-na-polnuyu-rabochuyu-nedelyu.html>

iii. ІЗТС знову повернули Росії. І, можливо, передадуть Ростеху²⁰

Верховний суд Росії повернув у власність держави ВАТ «Іванівський завод важкого верстатобудування», що має стратегічне значення для оборони і безпеки країни. До цього підприємство вже націоналізували, але навесні суд скасував рішення і наказав повернути вилучений актив колишнім власникам.

Тепер справа дійшла до Верховного суду, який розглянув позов до АТ «ІЗТС», ТОВ «Техінвест», ТОВ «Інвестпроект» і знову повернув завод державі. Суд вирішив, що ще в 1992 році комітет з управління майном адміністрації Іванівської області перевищив повноваження, коли перетворив ІЗТС в АТ і затвердив план приватизації.

У 2014 році ТОВ «Стан» (входить до Ростех) придбало два корпуси заводу, а на підприємстві було утворено дві юридичні особи: ТОВ «ІСЗ», що входить до «Стан», і ВАТ «Іванівський завод важкого верстатобудування». У якийсь момент між ТОВ і ВАТ почався конфлікт, який продовжився в судах.

Мабуть, підприємство в результаті дістанеться «Ростеху», оскільки саме в держкорпорації особливо сильно турбувалися про його долю. Там заявляли, що «...приватні власники роздрібнили найбільший верстатобудівний завод на дрібні підприємства і фактично знищили колись найбільший виробничий майданчик».

4. Нові розробки й машинобудівні заводи

i. Іл-114-300 знаходиться на завершальній стадії сертифікаційних випробувань²¹

Літак Іл-114-300 повністю складається з російських комплектуючих, більшість з яких розроблено і вироблено підприємствами Держкорпорації Ростех. Конструкторська документація літака була підготовлена в «цифрі», створено цифрову модель повітряного судна. Це дозволяє ПАТ «Іл» і авіазаводам, задіяним у кооперації зі створення літака, вести роботу в єдиному інформаційному просторі.

На новому регіональному Іл-114-300 поліпшені льотно-технічні характеристики, збільшено застосування композиційних матеріалів, встановлено новий цифровий пілотажно-навігаційний комплекс. На літаку вдосконалено практично всі основні системи,

²⁰ https://t.me/mash_tech/5385

²¹ <https://mashnews.ru/il-114-300-naxoditsya-na-zavershayushhej-stadii-sertifikatsionnyix-ispytaniy.html>

особливу увагу було приділено підвищенню ергономіки кабіни екіпажу. Показники паливної ефективності нового літака перевершують існуючі іноземні аналоги, стверджують в Ростеху.

Іл-114-300 — регіональний пасажирський літак, який зможе прийняти на борт до 66 пасажирів. Він замінить Ан-24 і регіональні літаки іноземного виробництва на місцевих авіалініях. Іл-114-300 зможе працювати автономно, незалежно від інфраструктури аеродромів. Крім того, передбачається використовувати його і в арктичних районах.

Літак оснащений двигунами ТВ7-117СТ-01 виробництва ОДК, які пройшли комплекс доопрацювань. Також встановлена нова допоміжна силова установка ТА 14-114, яка забезпечить автономність літака.

IV. Стратегічні матеріали

1. Загальний стан галузі стратегічних матеріалів у РФ

- i. Росія володіє 28 млн тонн рідкоземельних металів, але використовує менше 2%²²*

Секретар Ради безпеки РФ Сергій Шойгу повідомив, що Росія має щонайменше 15 видів рідкоземельних металів із загальним обсягом запасів понад 28 млн тонн на 18 вивчених родовищах. Однак у видобуток залучено менше 2% від загального обсягу розвіданих запасів, а більшість РЗМ для потреб російської економіки імпортується з-за кордону.

За даними Мінприроди, на січень 2023 року, Росія посідає друге місце у світі після Китаю за запасами (17% світових), але її частка у виробництві становить менше 1%. Шойгу наголосив, що залучення цього ресурсу в господарський обіг і створення повного циклу переробки РЗМ всередині країни — завдання, від якого залежить існування РФ як суверенної держави. Китай контролює 80% світового ринку, тому Росія планує створити кластер глибокої переробки критичних металів в Ангаро-Єнісейському макрорегіоні з 2026 року як альтернативу західним ланцюгам постачання.

²² <https://tass.ru/ekonomika/25438283>

2. Розробки РФ у галузі стратегічних матеріалів

- і. Сибірський університет розробив дешевий спосіб видобутку РЗМ за допомогою тирси²³*

Співробітники Сибірського федерального університету створили нові дешеві й екологічні способи виділення рідкоземельних металів із руди. Як сорбент учені запропонували використовувати легкодоступні матеріали: полімерні поліаміни (антисептики для обробки приміщень або води в басейні) та модифіковану тирсу.

Професор Володимир Лосев пояснив, що поверхню тирси модифікують для придання здатності у великій кількості витягувати благородні та рідкісноземельні метали. Поклади РЗМ у вигляді руди не є рідкістю, але їх видобуток і переробка — складні та дорогі процеси, тому вчені шукають альтернативні рішення. СФУ стане частиною науково-технологічного кластера з глибокої переробки рідких та рідкісноземельних металів.

3. Виробничі показники підприємств з переробки стратегічних матеріалів

- і. «Норнікель» підтвердив прогноз виробництва на 2025 рік попри зниження показників²⁴*

«Норнікель» очікує випуск 196–204 тис. тонн нікелю, 343–355 тис. тонн міді, 2,68–2,73 млн унцій паладію та 645–662 тис. унцій платини з власної сировини у 2025 році.

За підсумками дев'яти місяців компанія виробила 140 тис. тонн нікелю (на 4% менше ніж роком раніше), 313 тис. тонн міді (–4%), 2,016 млн унцій паладію (–6%) та 484 тис. унцій платини (–7%). Компанія залишається найбільшим виробником нікелю та паладію в Росії.

²³ https://www.cnews.ru/news/top/2025-10-24_v_rossii_nashli_sposob_udeshivit

²⁴ <https://t.me/prometallinfo/12093>

- ii. *Виробництво первинного алюмінію в Росії зросло на 1,7% за дев'ять місяців*²⁵

У вересні 2025 року випуск первинного алюмінію в Росії скоротився на 3,2% у річному та на 2,7% у місячному вимірі, але за січень–вересень виробництво алюмінію збільшилося на 1,7% відносно аналогічного періоду минулого року.

Обсяг виробництва алюмінієвих конструкцій та деталей у вересні досяг 18,9 тис. т, знизившись на 9,2% у річному вираженні, а сукупний випуск за дев'ять місяців становив 150 тис. т — на 8,6% нижче показника минулого року.

Виробництво необробленого золота зросло на 5,5% за січень–вересень, у вересні збільшившись на 11,6% у річному обчисленні попри зниження на 3,2% до серпня.

- iii. *«Русолово» наростило виробництво олова на 48% за дев'ять місяців*²⁶

ПАО «Русолово» за підсумками січня–вересня 2025 року збільшило виробництво олова в концентраті на 48% у річному співвідношенні до 2597 тонн, міді в концентраті — на 21% до 1734 тонн, а вольфраму в концентраті — на 90% до 95 тонн.

Обсяг випуску вольфраму перевищив річний показник 2024 року на 39%. Зростання виробництва забезпечено роботою установки шеєлітової флотації на збагачувальній фабриці виробничого комплексу Сонячний на проєктній потужності. Обсяг видобутку руди за дев'ять місяців виріс на 20% до 927 тис. тонн завдяки он овленню бурового обладнання та парку підземної техніки, а переробка руди досягла 888 тис. тонн (+20%).

- iv. *«Селигдар» збільшив виробництво золота на 8% та олова на 48%*²⁷

Поліметалічний холдинг «Селигдар» за дев'ять місяців 2025 року наростив виробництво золота на 8% до 6,15 тонн при скороченні обсягу видобутку руди з 6 до 5,4 млн тонн.

²⁵ <https://t.me/prometallinfo/12118>

²⁶ <https://t.me/prometallinfo/12121>

²⁷ <https://t.me/prometallinfo/12103>

Нарощування стало можливим завдяки запасам руди на складах. Реалізація золота збільшилася на 14% до 6,24 тонн, а виручка — на 47% до 54,5 млрд рублів через зростання обсягів продажу та підвищення середньої ціни на золото на 29%.

Оловодобувний дивізіон показав випуск олова в концентраті +48% до 2,6 тис. тонн, видобуток руди +20% до 927 тис. тонн. Виробництво вольфраму зросло на 90% до 95 тонн, а міді в концентраті — на 21% до 1,73 тис. тонн.

4. Міжнародне співробітництво і торгівля РФ у галузі стратегічних матеріалів

i. Імпорт металургійної сировини з РФ до ЄС знизився на 8%²⁸

За січень-серпень 2025 року країни ЄС імпортували 3,59 млн тонн металургійної сировини російського походження — на 7,7% менше порівняно з аналогічним періодом минулого року. Загальна вартість ввезеної продукції становила €1,48 млрд, скоротившись на 20,9%.

Найбільшу частку у структурі поставок зайняли напівфабрикати — 2,37 млн тонн (+10,8%), витрати на імпорт яких склали €1,06 млрд (–3,6%). Найбільшими імпортерами стали Бельгія (857,27 тис. тонн), Італія (550,44 тис. тонн), Чехія (534,59 тис. тонн) та Данія (358,96 тис. тонн). Імпорт чавуну склав 696,99 тис. тонн (–26,6%), дохід впав на 34,4% до €254,45 млн. Імпорт феросплавів практично припинився: 4,4 тонни проти 53,7 тис. тонн за аналогічний період 2024 року.

ii. “Росатом” розглядає співпрацю з Бразилією у видобутку рідкоземельних металів та урану²⁹

Генеральний директор “Росатом” Олексій Ліхачов заявив, що питання видобутку корисних копалин входять у топ роботи з Бразилією. Ініціатором обговорень виступив міністр видобутку Бразилії. Існують різні оцінки потенціалу Бразилії щодо рідкоземельних металів і родовищ урану. Робота зараз ведеться на стартовому рівні.

²⁸ https://metallplace.ru/news291025_2/?ysclid=mhc3gdmvj659938725

²⁹ <https://t.me/prometallinfo/12097>

Нинішнє керівництво Бразилії сприятливе для організації спільних проєктів. Сторони розглядають можливість спільних проєктів в атомній галузі та суміжних технологіях, що відкриває нові перспективи для співробітництва між Росією та Бразилією у сфері стратегічних матеріалів.

V. Обхід санкцій

1. Російські схеми обходу санкцій

- i. *У Данії наклали перший штраф за порушення санкцій ЄС проти Росії*³⁰

Данська компанія Alfa Laval оштрафована на 100 тисяч крон (приблизно 13,3 тисячі євро) за порушення санкційного режиму Європейського Союзу. З червня по серпень 2022 року компанія укладала угоди на постачання запасних частин до центрифуг на суму близько 500 тисяч крон своїй російській дочірній структурі, що, за версією звинувачення, могло сприяти посиленню промислового потенціалу РФ.

У компанії заявили, що фактичної поставки не відбулося, а кошти не були отримані. Директор Alfa Laval Holding Ларс Фабриціус уточнив, що йшлося про фармацевтичне обладнання, яке не підпадає під санкції ЄС, та повідомив про посилення внутрішнього контролю, щоб уникнути подібних ситуацій у майбутньому.

- ii. *Грецькі судноплавні компанії відмовляються перевозити російську нафту через санкції США*³¹

Після запровадження адміністрацією Дональда Трампа нових санкцій проти російського енергетичного сектору грецькі танкерні компанії почали відмовлятися від перевезення російської нафти, повідомляє Reuters. За оцінками Інституту Брукінгса, саме грецькі судновласники забезпечували близько третини експорту російської нафти з портів Західної Росії.

Участь грецьких танкерів у транспортуванні нафти різко скоротилася наприкінці жовтня, тоді як основні обсяги перевезень сорту Urals тепер здійснюють судна так званого

³⁰ <https://iv.dk/indland/foerste-dom-i-sag-om-sanktionsbrud-virksomhed-accepterer-boede>

³¹ <https://epravda.com.ua/rus/energetika/grechskie-tankery-otkazyvayutsya-ot-rossiyskoy-nefti-posle-sankciy-813375/>

«тіньового флоту». На цьому тлі фрахтові ставки суттєво зросли: перевезення однієї партії з Приморська чи Усть-Луги до Індії коштує близько \$8 млн, а в окремих випадках — до \$10 млн за рейс.

iii. Балтійські компанії постачали пальне для «тіньового флоту» Росії — розслідування LRT³²

Журналісти литовської телерадіокомпанії LRT викрили мережу компаній із Латвії, Литви та Естонії, які заправляли танкери російського «тіньового флоту», що використовується для обходу санкцій і експорту нафти за кордон. За даними розслідування, постачання пального здійснювала група Fast Bunkering через судна-заправники Rina та Zircon. З червня 2024 по березень 2025 року вони заправили 286 танкерів у Балтійському морі, з яких щонайменше 159 відвідували російські порти.

Аналітик Київської школи економіки Анатолій Кравцев зазначив, що щонайменше 20 із цих суден мають явні ознаки належності до російського «тіньового флоту»: вони не мали страхового покриття від членів міжнародної групи P&I, а їхні власники були зареєстровані поза юрисдикцією країн цінової коаліції. Хоча формально більшість цих танкерів не були під санкціями під час заправки, частину з них пізніше внесли до списків ЄС, США та Великої Британії.

iv. У Новій Зеландії розслідують діяльність страхової компанії, що допомагала «тіньовому флоту» Росії та Ірану³³

На Заході розпочато розслідування проти новозеландської страхової компанії Maritime Mutual, яка, за даними Reuters, страхувала сотні танкерів із «тіньових флотів» Росії та Ірану. Підприємство, яким керує британська родина фахівців із морського страхування, забезпечувало покриття для суден, що перевозили нафту та нафтопродукти, попри запроваджені санкції.

За підрахунками Центру дослідження енергетики та чистого повітря (CREA), танкери, застраховані Maritime Mutual, транспортували з Росії нафту щонайменше на \$16,7 млрд, а з Ірану — на \$18,2 млрд після введення обмежень. У певний період компанія страхувала близько однієї шостої суден «тіньового флоту», що перевищує показники багатьох ключових

³² <https://www.lrt.lt/en/news-in-english/19/2726119/baltic-companies-secretly-fuelling-russia-s-shadow-fleet>

³³ <https://www.moscowtimes.ru/2025/10/28/na-zapade-nachali-rassledovanie-protiv-novozelandskogo-strahovschika-kotorii-pomog-tenevomu-flotu-rossii-perevezti-nefti-na-17-mlrd-a178547>

гравців на цьому ринку, зазначили експерти Blackstone Compliance Services.

v. *Індійського мільярдера Лакшмі Міттала звинуватили в обході західних санкцій на російську нафту*³⁴

Британське видання Financial Times повідомило, що енергетичне підприємство індійського бізнесмена Лакшмі Міттала — співвласника металургійної імперії ArcelorMittal — закуповувало російську нафту, доставлену танкерами, які перебувають під санкціями США. За даними розслідування, нафтопереробний завод Guru Gobind Singh Refinery у Пенджабі, співвласником якого є Міттал, у 2025 році отримав щонайменше чотири партії сирової нафти з Мурманська на суму близько \$280 млн.

Постачання здійснювалися з липня по вересень через Оманську затоку суднами, що використовували «обманні практики» — вимикали транспондери або передавали фальшиві координати. Поки що немає підтверджень, що компанія HPCL-Mittal Energy Limited (H MEL), якій належить завод, знала про використання підсанкційних танкерів. H MEL є спільним підприємством групи Міттала та державної Hindustan Petroleum Corporation Limited, і володіє десятим за потужністю нафтопереробним заводом в Індії.

2. Переорієнтація ланцюжків постачання

i. *Китайські держкомпанії призупинили закупівлі російської нафти через санкції США*³⁵

Державні нафтові компанії Китаю — PetroChina, Sinopec, CNOOC і Zhenhua Oil — тимчасово припинили закупівлі російської нафти після запровадження США санкцій проти «Роснафти» та «Лукойлу», повідомляє Reuters. Рішення стосується щонайменше третини морського експорту російської нафти до Китаю, який раніше становив від 250 до 500 тисяч барелів на добу.

За оцінками Vortexa та Energy Aspects, загальний обсяг постачань російської нафти до КНР сягає близько 1,4 млн барелів на день, більшу частину яких закуповують приватні НПЗ. Очікується, що вони також тимчасово скоротять імпорт, але намагатимуться відновити його згодом. Раніше про аналогічне рішення заявили

³⁴ <https://delo.ua/ru/news/predpriyatie-laksmi-mittala-pokupalo-rossiiskuyu-neft-s-podsankcionnyx-sudov-ft-454493/>

³⁵ <https://www.reuters.com/business/energy/china-state-oil-majors-suspend-russian-oil-buys-due-sanctions-sources-say-2025-10-23/>

найбільші нафтопереробні компанії Індії, які планують майже повністю відмовитися від російської нафти та перейти на поставки з Близького Сходу, Африки й Латинської Америки.

ii. Індія переорієнтовує закупівлі нафти з Росії на Ірак, Катар і США після санкцій³⁶

Після запровадження США санкцій проти «Лукойлу», «Роснафти» та їхніх дочірніх компаній найбільший індійський імпортер російської нафти — Reliance Industries — перейшов на закупівлі сировини з Близького Сходу та США, повідомляє Bloomberg. Компанія почала купувати саудівську нафту Khafji, іракську Basrah Medium, катарську Al-Shaheen, а також американську West Texas Intermediate. Поставки очікуються у грудні або січні.

У жовтні Reliance придбала щонайменше 10 млн барелів нафти на спотовому ринку, переважно ближньосхідних сортів. Інші індійські НПЗ також активізували закупівлі з країн Близького Сходу, США та Бразилії. Раніше Reliance була найбільшим покупцем російської нафти в Індії за обсягами імпорту в межах довгострокового контракту з «Роснафтою».

iii. В'єтнам таємно відновив великі закупівлі російської зброї — розслідування The New York Times³⁷

Попри поглиблення відносин зі США за президентства Джо Байдена, В'єтнам відновив масштабні закупівлі російського озброєння, повідомляє The New York Times. Розслідування, засноване на документах, зокрема від держкорпорації «Ростех», та інтерв'ю з чиновниками з В'єтнаму, США й інших країн, показало існування прихованої схеми оплати та постачання російської військової техніки.

За даними журналістів, після перерви, спричиненої початком війни в Україні та західними санкціями, Ханой у 2024 році знову почав домовлятися з Москвою про закупівлі озброєнь. Прихід до влади Дональда Трампа лише пришвидшив цей процес, сприяючи зближенню В'єтнаму з Росією на тлі охолодження його відносин із Вашингтоном.

³⁶ <https://www.moscowtimes.ru/2025/10/24/indiya-stala-skupat-neft-iz-iraka-i-katara-posle-vvedeniya-sanktsii-protiv-lukoila-i-rosnefti-a178168>

³⁷ <https://www.nytimes.com/2025/10/27/world/asia/3-takeaways-from-vietnams-drift-toward-russia-and-away-from-america.html>

iv. *«Лукойл» розпродас закордонні активи та закриває АЗС у Європі через санкції США³⁸*

Російська компанія «Лукойл» оголосила про продаж усіх своїх іноземних активів після внесення до санкційного списку США. Як повідомляє компанія, продаж здійснюється відповідно до ліцензії Управління з контролю за іноземними активами (OFAC) на згортання діяльності. «Лукойл» також заявив, що може звернутися до OFAC із проханням продовжити дію ліцензії, щоб уникнути перебоїв у роботі підрозділів за кордоном.

Одночасно компанія почала закривати свої автозаправні станції в Європі. У Фінляндії зупиняє роботу мережа Teboil — дочірня компанія «Лукойлу» та друга за масштабом паливна мережа країни (понад 400 АЗС). Частина станцій припинить діяльність уже у листопаді 2025 року. Раніше фінський енергетичний концерн Neste припинив постачання пального на заправки Teboil через введення санкцій проти «Лукойлу».

3. Платежі

i. *Кіпр запровадив кримінальну відповідальність за порушення санкцій ЄС³⁹*

Кіпр ухвалив закон «Про криміналізацію порушення обмежувальних заходів Союзу», який передбачає повну кримінальну відповідальність за обходження санкцій Європейського Союзу. Зокрема, покарання загрожує за надання фінансування чи економічних ресурсів особам із санкційних списків ЄС.

Для юридичних осіб встановлено штрафи від 1 до 5% річного обороту або до €40 млн, а також додаткові санкції — від позбавлення ліцензій і доступу до держзакупівель до примусового закриття компанії. Для фізичних осіб передбачено покарання у вигляді позбавлення волі до п'яти років або штрафу до €100 тис.

³⁸ <https://www.dw.com/ru/izza-sankcij-ssa-lukoil-prodaet-zarubeznye-aktivy/a-74518782>

³⁹ <https://www.kommersant.ru/doc/8137847>

VI. Нові санкційні пакети та регулювання

1. Санкції США

- i. *США готують нові санкції проти Росії у разі відмови від мирних переговорів*⁴⁰

Вашингтон розробив додаткові санкційні заходи, які можуть вдарити по ключових секторах російської економіки, якщо Кремль і надалі відмовлятиметься завершити війну проти України, повідомляє Reuters із посиланням на американських і європейських чиновників. Нові обмеження можуть охопити банківський сектор РФ і її інфраструктуру для експорту нафти.

За даними джерел, Київ нещодавно запропонував США посилити санкційний тиск, зокрема шляхом повного відключення російських банків від доларової системи розрахунків. Також Вашингтон розглядає можливість використання заморожених російських активів — як у США, так і в ЄС — для фінансування закупівель зброї та підтримки української армії.

2. Санкції ЄС

- i. *ЄС запровадив санкції проти білоруських компаній та посадовців, пов'язаних із режимом Лукашенка*⁴¹

Європейський Союз у межах 19-го пакета санкцій ухвалив нові обмежувальні заходи проти Білорусі. До списку внесено двох фізичних і три юридичні особи, які підтримують авторитарний режим Олександра Лукашенка або отримують від нього вигоду.

Під санкції потрапили голова концерну «Белнефтехим» Ілля Ікан та гендиректор холдингу «Горизонт» Юрій Предко. Також обмеження запроваджено проти холдингу «Горизонт», науково-дослідного інституту «Інститут цифрового телебачення Горизонт» і компанії «Голографічна індустрія». Ці структури беруть участь у державних і оборонних проєктах, а також мають тісні економічні зв'язки з білоруською владою.

⁴⁰ <https://www.reuters.com/business/finance/us-could-hit-russia-with-more-sanctions-end-ukraine-war-first-wants-europe-2025-10-25/>

⁴¹ <https://eur-lex.europa.eu/oj/daily-view/L-series/default.html?&ojDate=23102025>

ii. ЄС посилив санкції проти криптоплатформ, що допомагають Росії обходити обмеження⁴²

У межах 19-го пакета санкцій Європейський Союз уточнив критерії для запровадження заборони на транзакції (transaction ban) щодо провайдерів криптовалютних послуг. Нові правила дозволяють застосовувати санкції до фінансових установ і криптосервісів, які сприяють діям Росії проти України або допомагають обходити чинні обмеження.

Під обмеження можуть потрапити банки, фінансові організації чи криптопровайдери, які проводять операції для осіб або структур із санкційних списків, а також ті, що підтримують торгівлю чи транзакції всупереч санкційному режиму. Нові положення також охоплюють «дзеркальні» або відновлені компанії — так звані «аватари» попередніх платформ, які змінюють назву чи структуру, щоб продовжити роботу.

⁴² https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L_202502033